

5.3. Управління природокористуванням

5.3.1. Органи управління природокористуванням

Під природокористуванням розуміється практика використання природного середовища та інших природних ресурсів людством. Управління природокористуванням (УПК) є частиною загальної системи управління суспільством. На рис 5.5 наведена схема класифікації системи управління.

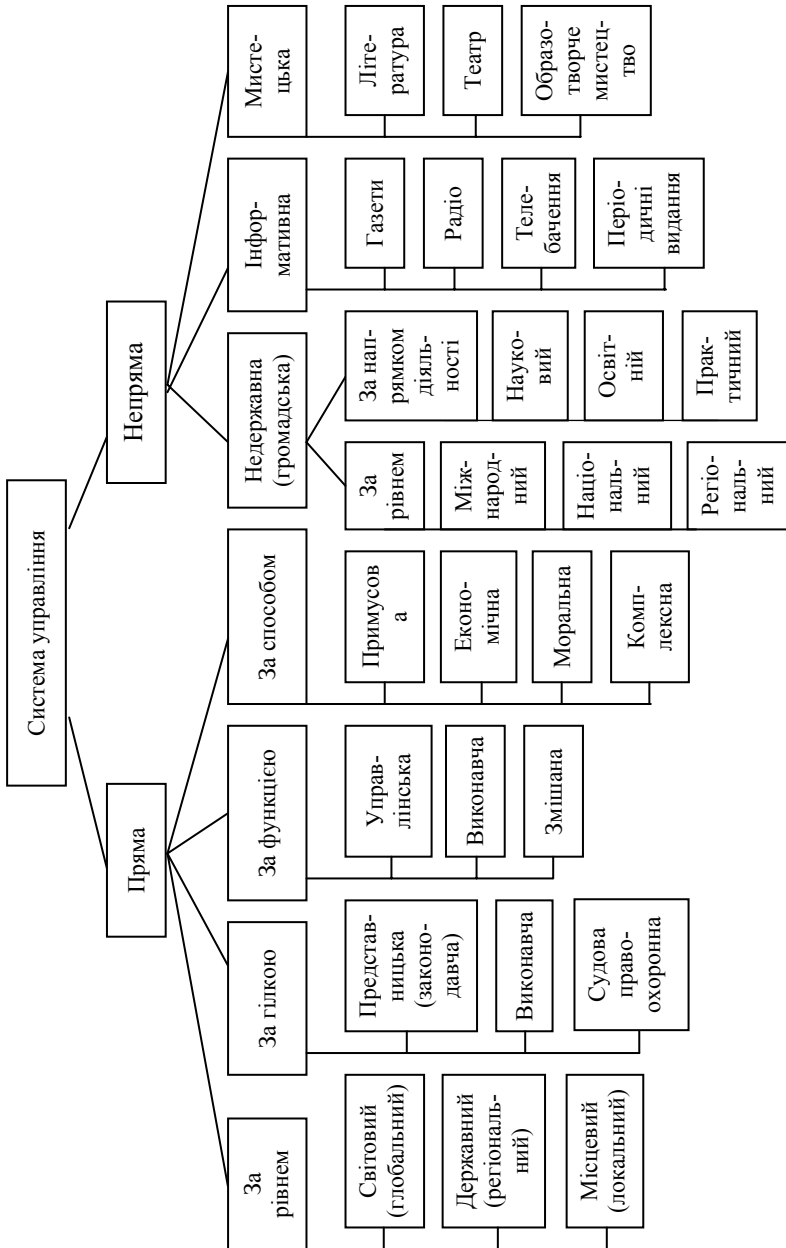

Рис 5.5. Класифікація системи управління

На рис 5.6 представлена схема державного управління в Україні, що базується на розподілі органів управління на три гілки.

		Гілка влади		
		Представницька	Виконавча	Судова
Рівень управління	Державний	ВРУ	КМУ	ВСВ
	Регіональний		ТОУ	ТОП
	Місцевий	МРД	МВО	СВМ

Рис 5.6. Схема управління:

ВРУ – Верховна Рада України; МРД – місцеві Ради депутатів; КМУ – Кабінет Міністрів України; ТОУ – територіальні органи управління; МВО – місцеві виконавчі органи; ВСВ – Верховна судова влада України; ТОП – територіальні органи правосуддя; СВМ – судова влада на місцях

Безпосередньо і постійно в ВРУ законотворчими питаннями УПК займається Комітет з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Тут готуються проекти Законів України з означених питань. У місцевих Радах в залежності від кількості депутатів можуть бути комісії чи групи депутатів, які займаються питаннями природокористування на своїй території. Зокрема, вони розробляють проекти територіальних постанов, правил, нормативів, які приймаються на сесії відповідної Ради.

Для практичної реалізації Законів, рішень та інших документів, прийнятих представницькими (законодавчими) органами влади, необхідна розробка низки робочих документів (постанов, наказів, програм тощо), організація і контроль їх виконання. Це функція виконавчої гілки влади.

На державному рівні (КМУ) до УПК причетні всі міністерства і відомства відповідної галузі діяльності. Але для них цей напрямок роботи не є головним. Лише діяльність Міністерства екології та природних ресурсів України повністю присвячена УПК. Воно виконує координацію дій всіх міністерств та відомств у напрямку

природокористування та реалізації наступного:

- забезпечення проведення державної екологічної та науково-технічної політики, спрямованої на збереження безпечного для існування живої та неживої природи навколишнього природного середовища (НПС), захист життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням НПС, досягнення стабільного соціально-економічного розвитку та гармонійної взаємодії суспільства і природи;
- здійснення адміністративних та еколого-економічних заходів з метою створення системи запобігання негативному впливу господарської та іншої діяльності на НПС, ліквідації наслідків такого впливу, об'єктивного інформування населення про екологічний стан;
- державний контроль за дотриманням норм і правил екологічної безпеки, використанням, охороною та відтворенням природних ресурсів, правил зберігання, транспортування та застосування токсичних та інших небезпечних речовин і матеріалів, а також промислових та побутових відходів;
- комплексне управління та регулювання в галузі екологічної безпеки, охорони НПС та раціонального використання і відтворення природних ресурсів, координація діяльності центральних органів державної виконавчої влади, підприємств, установ і організацій, а також погодження проектів нормативних актів, що видаються спеціально уповноваженими центральними органами державної виконавчої влади стосовно регулювання відносин у цій галузі;
- організація розробки та обґрунтування проектів цільових державних програм і формування державного замовлення, укладання з цією метою від імені уряду контрактів та координація діяльності підприємств, установ і організацій, пов'язаних з вирішенням цього замовлення, впровадження інших заходів екологічного спрямування, що здійснюються за рахунок державного бюджету та інших джерел фінансування;
- забезпечення участі України в міжнародному співробітництві з питань екології і виконання зобов'язань, що випливають з міжнародних угод України, а також захист екологічних

інтересів України.

На регіональному рівні виконавча влада виконує управління окремими природними об'єктами, розміри яких перевищують розміри адміністративних областей. Наприклад, Державний комітет водного господарства управляє використанням річкових вод за басейновим принципом через Дніпровське, Дністровське, Південно-Бузьке басейнові водогосподарські об'єднання. Міністерство екології та природних ресурсів має державні інспекції охорони Чорного і Азовського морів.

На місцевому рівні в масштабах області, міста, району здійснюється подвійне УПК – з одного боку, місцевими підрозділами міністерств (і перш за все Мінекології), з другого – виконавчою владою відповідної території.

Контроль за виконанням природоохоронного законодавства виконують природоохоронні органи – суди, прокуратура, СБУ, міліція – в межах держави і адміністративних територій. Крім того, існують регіональні, так звані міжрайонні, спеціалізовані екологічні прокуратури.

Контрольні запитання і завдання

1. За якими ознаками класифікують прямі системи управління?
2. Що таке непряме УПК?
3. Обґрунтувати, чому мистецтво впливає на УПК.
4. Яким чином Верховна Рада управляє природокористуванням в Україні?
5. Перелічити головні напрямки діяльності Мінекології України.
6. Обґрунтувати доцільність існування ТОУ.